

ויקרבו ימי-דוד
 למות ויצו את-שלמה בנו לאמר: אנכי הלך בדרך כל-
 הארץ וחזקת והיית לאיש: ושמרת את-משמרת ו יהוה
 אלהיך ללכת בדרךך לשמו חקתיו מצותיו ומשפטיו
 ועדותיו ככתוב בתורת משה למען תשגיל את כל-אשר
 תעשה ואת כל-אשר תפנה שם: למען יקם יהוה את-דברו
 אשר דבר עלי לאמר אס-ישמרו בניך את-דרפם ללכת
 לפני באמת בכל-לבכם ובכל-נפשם לאמר לא-יכרת לך
 איש מעל פסא ישראל: וגם אתה ידעת את אשר-עשה לי
 יואב בן-צרויה אשר עשה לשני-שרי צבאות ישראל
 לאבנר בן-נר ולעמשא בן-יתר ויהרגם וישם דמי-מלחמה
 בשלם ויתן דמי מלחמה בחגרתו אשר במתניו ובנעלו
 אשר ברגליו: ועשית כחכמתך ולא-תורד שיבתו בשלם
 שאל: ולבני ברזלי הגלעדו תעשה-חסד והיו
 באכלי שלחנך כי-כן קרבו אלי בכרזתי מפני אבשלום אחיך:
 והנה עמך שמעי בן-גרא בן-הימני מבחרים והוא קללני
 קללה נמרצת ביום לכתו מחנם והוא-ירד לקראתי הירדן
 ואשבע לו ביהוה לאמר אס-אמיתך בחרב: ועתה אל-
 תנקהו כי איש חכם אתה וידעת את אשר תעשה-לו
 והורדת את-שיבתו בדם שאל: וישכב דוד עס-אבתיו
 ויקבר בעיר דוד:

ל-ג-ה - 2

ואלה דברי דוד האחרנים נאם דוד בן-ישי ונאם הגבר הקם
 על משיח אלהי יעקב ונעים ומרות ישראל: רוח יהוה דבר-
 בי ומלתו על-לשוני: אמר אלהי ישראל לי דבר צור ישראל
 מושל באדם צדיק מושל יראת אלהים: וכאור בקר יזרח
 שמש בקר לא עבות מנגה ממטר דשא מארץ: כי-לא-יכן
 ביתי עס-אל כל ברית עולם שם לי ערוכה בכל ושמרה בר-
 כל-ישעני וכל-חפני כי-לא יצמיח: ובליל בקוץ מנד פלהם
 כי-לא ביד יקחו: ואיש יגע בדם ומלא ברזל ועץ חנית
 ובאש שרוף ישרפו בשבת:

ויקרבו ארזיל כל מי שנאמר בו קריבה
 למות לא הניע לימי אבותיו. דוד כתיב בו קריבה שנאמר ויקרבו ימי דוד
 למות לא הניע לימי אבותיו בעו ועוכך ויש ועוכר ארזיל יותר מדי מאות
 שנה היה ודוד לא היה אלא שבעים לא הגיע לימי אבותיו לפיכך כתיב בו
 ויקרבו. עמרם היה קליו שנים ומשה לא היה אלא מאה ועשרים לפיכך
 כתיב בו הן קרבו ימך למות (דנכים ל"ח). יעקב כתיב בו קריבה שלא הגיע
 לימי אבותיו אברהם היה קעיה. יצחק קם. יעקב קמיו. לפיכך כתיב בו
 קריבה ויקרבו ימי ישראל!

ויקהל דוד את-כל-שרי ישראל
 שרי השבטים ושרי המחלקות המשרתים את-המלך ושרי
 האלפים ושרי המאות ושרי כל-דרכו ומקנהו למלך ולבניו
 עס-הפריקים והגבורים ולכל-גבור חיל אל-ירושלם: ויקם
 דוד המלך על-רגליו ויאמר שמעוני אחי ועמי אני עס-
 לבכי לבנות בית מנוחה לארון ברית-יהוה ולהם רגלי
 אלהינו והכינותי לבנות: והאלהים אמר לי לא-תבנה
 בית לשמי כי איש מלחמות אתה ודמים שפכת: ויבחר
 יהוה אלהי ישראל בי מכל בית-אבי להיות למלך על-
 ישראל לעולם כי ביהודי בחר לגייד ובבית יהודה ביה
 אבי ובבני אבי בי רצה להמליך על-כל-ישראל: וכיכל-
 בני כי דבים בנים נתן לי יהוה יבחר בשלמה בני לטבת
 על-פסא מלכות יהוה על-ישראל: ויאמר לי שלמה בנך
 הוא-יבנה ביתי ותצרותי כי-בחרתי בו לי לבן ואני אהיה
 לו לאב: והכינותי את-מלכותו עד-לעולם אס-יחזק לעשות
 ביצותי ומשפטיו כיום הזה: ועתה לעיני כל-ישראל קהל-
 ידיר ובאזני אלהינו שמרו ודרשו כל-מצות יהוה אלהיכם
 למען תירשו את-הארץ הטובה והנחלתם לבניכם אחריכם
 עד-עולם: ואתה שלמה-בני דע את-אלהי אביך ועבדו
 בלב שלם ובנפש חפצה כי כל-לכתוב דורש יהוה וכל-
 יצר כחשבות מבין אס-תדרשנו ימצא לך ואס-תעזבנו
 וינחך לעד: ראה ועתה כי-יהוה בחר בך לבנות-בית
 למקדש חזק ועשה:

ל-ג-ה - 2

(כט) ויקרבו ימי ישראל לטות. פתרונו כאשר קרבו ימי ישראל למות • קרא לבנו ליוסף
 והוא בשנה האחרונה לימיו. וענינו כי הרגיש בעצמו אפיסת הכחות ויתרון החולשה
 ואינו חולה, אבל ידע כי לא יאריך ימים, ולכן קרא לבנו ליוסף, ואחרי שוב יוסף
 למצרים חלה והוגד ליוסף ובא לפניו עם שני בניו כדי שיברכם, וכן ויקרבו ימי דוד למות,
 ושם נאמר אנכי הולך בדרך כל הארץ, כי ידע בנפשו כן:

ל-ג-ה - 2

וזהו ויקרבו ימי דוד כלומר לא מצד חולשה יתרה אלא שהגיע
 לשבעים שנה וקרבו ימיו, ולמדנו מזה שהזמן הנכון לצוות הוא בהיותו בריא אולם
 ולא חלילה חלוש כי לא ידע אשר יצוה, והאבות הקדושים אברהם יצחק ויעקב ומשה
 שכולם עשו בשעת המיתה כי בהחלש כחות הגוף יתעצם השכל כמאמר החוקר והביאו
 הרב המורה בפרק נ"ג חלק ג', נמצא המצוה שכלו פנוי וזך, ולזה המצווה יקבל דבריו
 כי תוסף רוחם יגושן כמו שאמרו חז"ל מצוה לקיים דברי המת, והגיד שצויה את
 שלמה בנו לאמר לא כן צויה לאדוניה דבר כאלו אינו בנו. ע"כ תורף דבריו.

ל-ג-ה - 2

ולהיות האבות הקדושים בזמן מיתתם יותר דבקים ביי אלקיהם ונפשם צרורה בצרור החיים
 והאמת, היו בוחרים אותו העת לצוות עניניהם ולברך את מעשה ידיהם, לפי שבעת ההפרד היו
 בשלמות יותר גדול ממה שהיו בחיים, וכמו שאמר אליהו לאלישע (מלכים ב' י') אם תראה אותי
 לוקח מאתך יהיה לך כן, כמו שאבאר בהגיעי לשם בע"ה. הלא תראה שרביקה כאשר ספרה ליעקב
 הדברים שאמר יצחק לעשו (בראשית כ"ז ד') בעבור תברכך נפשי בטרם אמות, הוסיפה היא מאותו
 מאמר על צד הפי' ואמרה ואברכך לפני ה' לפני מותי, הנה הוסיפה ואמרה לפני ה', להעיר על אותו
 דבוק, שבעת ההוא נפשו לפני ה' תעמוד ובו תדבק, ולזה תהיה הברכה יותר עצמיית ומועילה
 והצוואה יותר שלמה ואמתית, הנה זה התועלת היא מצד המת המצוה. ואמנם מפאת החי המצווה,
 הוא לפי שהדברים אשר יצוה האדם את בנו מתמת מיתה הבן מחוייב כפי הדין יותר לעשותם, הלא
 תראה שכני יעקב כאשר מת אביהם אמרו אל יוסף (שם ג' י"ז) אביך צוה לפני מותו לאמר אנא שא
 נא פשע אחיך וגומר, הנה אמרו לפני מותו, לחייבו ולהכריחו עוד בדרך, ומשתי אלה הבחינות צוה
 דוד את שלמה בנו לפני מותו. והעיד הכתוב בזה שרוד בשעת מותו לא צוה דבר את אדוניהו, כאלו
 לא היה בנו ולא יצא מחלציו, ולשלמה לבד צוה כל מה שצוה, כי הוא היה בנו אשר אהב ועליו תלה
 כל דברי צואתו:

ל-ג-ה - 2

הן קרבו ימיך אריב"ל נאמרה קרינה נאמרה נמלכים שנאמר (מלכים
א' ח') ויקרבו ימי דוד, נבניאום הן קרבו. אמר רבי שמואל בר נחמני וכו'
ימים הם סתים אלא אלו הצדיקים אע"פ שהן סתין ימיהן במלים מן העולם
אבל הם עצמן קיימים שנאמר (איוב י"ג) אשר בידו נפש כל חי וכו'
נפשתייהן של חיים הן מסורין בידו והחיים אינן מסורין בידו. אלא אלו
הצדיקים שאשילו במיתחן קריון חיים

9
ויקרבו ימי דוד למות. כתיב (קהלת ח' ח') "ואין שלטון ביום המות",
כל זמן שהיה דוד הצדיק קיים, היה נקרא מלך (לעיל א' א') "והמלך דוד זקן",
והיו קורין לו אדני המלך, וחכם, ומלאך, שכן האשה התקועית אומרת לו
(שמואל ב' י"ד כ') "ואדוני חכם כחכמת מלאך האלהים", וכן יונתן בן אביתר
הכהן אומר לאדוניהו וכל שעמו (לעיל א' מ"ג) "אבל אדונינו המלך דוד המליך
את שלמה", וכן בת שבע אומרת (לעיל א' ל"א) "וחי אדוני המלך דוד לעולם",
וכן נתן הנביא אומר (לעיל א' כ"ד) "אדוני המלך אתה אמרת אדוניהו וגו'",
[בקבלת רבתי הגירסא, אמר ר' לוי, קרוב לחמשים ושנים פעמים כתיב, "והמלך דוד" וכו'],
הרי כמה כבוד וגדולה והדר היה לדוד, וכשהגיע זמנו למות, אין כתיב שם
לא מלך, ולא אדוני, ולא חכם, ולא מלאך, אלא שמו כלכד, שנאמר (דברי
הימים א' כ"ג א') "ודויד זקן ושבע ימים", (וכתיב לקמן פסוק י') וישכב דוד, (וכאן
כתיב) ויקרבו ימי דוד למות, לכך אמר שלמה, "ואין שלטון ביום המות".

10
והנה אנכי הולך היום בדרך פל-הארץ
וידעתם בכל-לבבכם ובכל-נפשכם כי לא-נפל דבר אחד
מכלל והדברים הטובים אשר דבר יהוה אליהם עליכם הכל
באו לכם לא-נפל ממנו דבר אחד:

דקדקו בזה שזמן האדם וימיו כלים עם הגוף
ונשמתו נשאר אחרי המות נצחית, ואז לא ישלט עליה הזמן להיותו מספר התנועה אשר לגשם,
והיא נפרדת מהגשמות ומשיגיה ולכן אין לה ימים. ועוד אמרו בכרמית רבא (ריש פ"ד דף ק"ז
ע"ד), ויקרבו ימי המלך דוד אין כתיב כאן, אלא ימי דוד, לקיים מה שנאמר (קהלת ח' ח') אין
שלטון ביום המות, ואף יעקב שנטה למות השפיל עצמו לפני יוסף, שנאמר (בראשית מ"ז כ"ט) אם
נא מצאתי חן בעיניך אל נא תקברני במצרים. העירו בזה שדוד כשעת מותו השפיל הכתוב מעלתו
הגשמית כמה שלא קראו מלך עולם

11
ויאמר אבכם אדני יהוה מה-תתן-לי
ואנכי הולך עירי וכן-משק ביתי הוא דמשק אליעזר:
בכם מה הנקיה
אית לי דאנא עביר בן
עקבא פלא בגין נאליעזר

ולעד"נ מה שפירשתי בכלי חמדה אנכי הולך בדרך כל הארץ רוצה לומר שאינו מת
כי דוד מלך ישראל חי וקיים, כמו שאמרו בס"ה שלא נכנס מעולם במדרגת המות
שהרי לא ניים שתין נשמי כנז' במסכת ברכות, נמצא שאינו משתנה לעולם כי אם
בדרך והנהוג מהגויעה לבד, וז"ש אנכי הולך בדרך כל הארץ, אבל בענין המיתה עצמה
משונה הוא שלא ימות כאמור, ולכן וחזקת והיית לאיש דומה אל צור ממנו חוצבת
ובהתחזקות לבד שתנא לטהר אני מבטיח שיעלה בידך והיית לאיש, כי הבא לטהר
מסייעין אותו.

12
אנכי הולך עירי, ארבעה לא הזכיר
הקבי"ה ביתה והן הזכירו עצמן ביתה ואלו
הן: אברהם, ויעקב, ומשה, ודוד. באברהם כתיב
ויאמר אברהם אדני ה' מה תתן לי ואנכי הולך עירי
אמר ה' הקבי"ה אני לא הזכרתי ע"ך ביתה,
ואתה אמרת ואנכי הולך עירי, תשובתך ואתה
חבא אל אבותיך בשלום ג). (מדרש שלש וארבעה)

13
בהשתלמות ההשפעה של השאיפה הכללית לקרבת אלהים הכוללת את האומה
כולה, אותה האומה שהנפש הלאומית שלה היא המסוגלת ביותר שתתגלה זו בקרבה,
הנגנו מוצאים שוב שהיא חוזרת ומוצאת לה מרכז אישי בתוכה פנימה, בנפש משוכללת
המשוקה מהלח התמצית של חיי האומה כולה. בכח התרבות התמציתיות הלאומית
הגדולה שבה, נעשית היא ראויה, אישיות זו, להתנחלות נקודת השאיפה האלהית
בקרבה ביסוד של נצח ושל הוד, בתגברת עז ותעצמות על כל אותם נגודי-החיים
הנראים כמפרידים בין שני היסודות, של עצמות השאיפה של קרבת-אלהים בתור
יסוד-החיים, והתגברות ההויה לשאיפת השכלול וההתעלות שלה למרומי האור
והחפש העליון, ששם עטרת המלוכה צפונה בעצם, ושם הוא מקום ההפך הגמור
של העבדות וההכרת, — זאת היא מקור מלכות ישראל; קביעת חותמה של השאיפה
הכללית שבאומה כולה באה כאן באופן בולט וקים לעד. "דוד מלך ישראל חי
וקים" 14.

14
שלמה מלך בן י"ב שנה שנת ב"א תתקכ"ד
תע"ן שנה ליציאת מצרים. (ובנוסחין
מאמר ה' זמן ד' כחז ס"פ שנים ס"ס הוא ואולי
לשיטתו ע"ל ג"ל תתקכ"ד) והיו ג"ב שנים כי
ארבעים שנה מלך כדליתא בספרי. שלמה ושמואל
שנתיים שני א"כ מלך בן י"ב ועיין מ"ק (כ"ח).

בנפש דוד אין אנו מוצאים חיים פרטיים מופרדים בפני עצמם. החוט ההולך ונמשך
כל כך יורנו להכיר בה רק המשך מרכזי מהחיים הכלליים. מאור אמת ליעקב
ותפארת ישראל, — "שופריה דיעקב אבינו מעין שופריה דאדם הראשון" 15. כלומר:
מצד האורה הכללית בעצמה, המשך החיים הנובע מהתשוקה העליונה והכללית של
קרבת אלהים, בעדן ציורה הפנימי המקורי והתגלות יושר תולדותיה בחיי המעשה,
כשכבר נגמרה בתמותה באדם בכללו, לא היה ראוי לתן מקום להבדיל בין עם לעם,
אלא למען שאיפת מטרתה העליונה בעצמה, שלמענה צריכים ההפכים להפגש
במרכום כדי שישבו אח"כ להתגבר עד מרומי האורה המקפת. "והיה ביום ההוא
שרש ישי אשר עומד לגם עמים אליו גוים ידרשו, והיתה מנוחתו כבוד" 16. "אדם
קדמאה יהיב חיין לדוד מדיליה, ואבהו דעלמא יהבו ליה מדיליהו" 17.

15
קן ויאמר ה' אל שמואל שמע בקול העם (הזה). יתני ר' שמעון
בן יוחאי אומר לא אחרך כאסו כי אורי כאסו וכו' .
בשלשה דברים עתירים לכאסו, במלכות שמים, ובמלכות בית דוד,
ובבנין בית המקדש, איכותו כאסו שלשתם בימי ירבעם, הרא הוא
דכתיב "ויען איש ישראל ויאמרו אין לנו הלך בדרך זו מלכות שמים,
ולא נתלה בבן ישי זו מלכות בית דוד, איש לאהלו ישראל ולא לבית
המקדש אלא הקרי לאהלו אלא לאהלו. א"ר סימון בר מנסיא אין
ישראל רואין סימן נאולה לעולם עד שיחזרו ויבקשו שלשתם, הרא
הוא דכתיב "אחר ישובו בני ישראל ובקשו את ה' אלהיהם זו
מלכות שמים, ואת דוד סלכס זו מלכות בית דוד, ופחדו אל ה'
ואל טובו זה בית המקדש".

18